

Hôm Ch# Nh#t g#n 92,000 h# s# c# a quân #i Hoa K# và cu# c chi#n tranh # Afghanistan, trong đó có nh#ng tài li#u đ# c coi là c#n b# o m#t,

đã đ# c t# ch# c WikiLeaks ph# bi#n trên m#ng l#i đ#n toán toàn c#u.

Hình minh họa

Ch# a rõ WikiLeaks đã thu# đ# c nh#ng tài li#u này qua nh#ng ngu#n nào. M#t gi#i ch# c b# Qu#c Phòng yêu c#u không nêu danh tánh nói r#ng h#u h#t nh#ng tài li#u m#t ch# thu# c lo#i đ# c g#i là “tình báo s# kh#i” nghĩa là nh#ng báo cáo t# các nhân viên c#p th#p đ# cho các phân tích viên tình báo s# duy#t xét đánh giá tr# c khi l#p thành đ# ngh# trình lên th#ng c#p quy#t đ#nh s# d#ng. Đó không ph#i là nh#ng h# s# có giá tr# cao và đ#ng l#i chi#n l# c c# a quân #i hay chính ph# Hoa K#.

Ngày lập tài liệu, dữ liệu chung cho rằng tài liệu mật của và này tài liệu được viết trong háp được gọi là Há sá Ngũ Giác Đài (The Pentagon Papers) bắt đầu từ năm 1971. Đây là những há sá tài liệu mật và sá can thiệp của Hoa Kỳ vào chiến tranh Việt Nam trong giai đoạn 1945-1967, do Bộ Quốc Phòng thu thập sau hơn 20 năm hoàn thành năm 1968, và vì mục tiêu nghiên cứu chưa không nhằm ý để phơi bày công khai.

Những người thành viên đóng góp vào việc soạn thảo - Daniel Ellsberg, cựu phân tích gia của quân lực Hoa Kỳ làm việc cho cơ quan nghiên cứu chiến lược RAND Corporation - đã bắt đầu nộp đơn cho người bạn đồng nghiệp Anthony Russo và ký giả Neil Sheehan báo The New York Times. Ngày 13 tháng 6 năm 1971, tờ Times bắt đầu đăng trên trang nhất loạt bài về há sá này và tiếp sau đó tờ The Washington Post cùng những báo khác tiếp tục phơi bày những trích đoạn tài liệu.

Theo tờ New York Times: “Há sá này chứng tỏ chính quyền của Tổng Thống Johnson đã lừa dối một cách có hệ thống về công chúng liên Quốc Hội và vì vậy đã lợi ích quốc gia tối cao và ý nghĩa của nó.” Những tài liệu về cuộc chiến tranh bí mật trước khi Hoa Kỳ đưa quân vào Việt Nam năm 1965 cho thấy sự thay đổi chính sách và những chính quyền loan báo, và hậu quả của sự thất bại là đã làm dá luán quần chúng dân dân chuyển hướng quay ra chiến tranh.

Bây giờ sự thất bại này xảy ra vào thời điểm mà những người chiến tranh ở Afghanistan của Tổng Thống Obama đang càng ngày càng bị thêm nhu cầu trích, do đó người ta cho rằng có thể sẽ tác động đến nỗ lực chiến tranh này.

Tổng thống Jim Jones, cựu an ninh quốc gia nói rằng những tài liệu này thu được trong thời gian từ tháng 1 năm 2004 đến tháng 12 năm 2009, hậu quả là thời gian dài nhất chính quyền Tổng Thống George W. Bush. Theo giới thích của ông, đó là giai đoạn trước khi Tổng Thống Obama loan báo chiến lược mới, và vì sự gia tăng quân sự ở Afghanistan cũng như chú trọng tại vùng của địa của Taliban và al-Qaeda ở Pakistan.

Những Tổng thống Nghị Sĩ John Kerry, Dân Chủ Massachusetts, chủ tịch Ủy Ban Đối Ngoại Thượng Viện, nhân đây: “Dù cho những há sá này đã được bắt đầu từ háp pháp như thế nào thì chúng cũng sẽ tạo nên những thay đổi mới trong và theo các chính sách của Hoa Kỳ ở Pakistan và Afghanistan.”

WikiLeaks là một tổ chức quốc tế vô danh hình, thành lập năm 2006, dựa trên căn cứ ở Thụy Sĩ, chuyên phơi bày các nguồn tin vô danh và tiết lộ tài liệu nhạy cảm về những chính phủ hay tổ chức khác. Tổ chức này từ nay là đã được thành lập bởi các nhân vật từ các kháng chiến Trung Quốc và các ký giả hay trí thức gia, toán học gia.

Theo tạp chí The New Yorker Magazine sẽ ra đầu tháng trước, giám đốc của tổ chức này là Julian Assange, một nhà báo và nhà hoạt động Internet người Australia. Chỉ trong vòng một năm, WikiLeaks nói rằng kho dữ liệu (database) của họ đã thu thập trên 1.2 triệu hồ sơ.

Trong một tuần lễ đầu tháng 7 năm 2010, Wikileaks đã cung cấp cho ba tờ nhật báo The New York Times ở Mỹ, The Guardian ở Anh và Der Spiegel ở Đức được quyền khai thác hơn 75,000 hồ sơ liên quan đến chiến tranh Afghanistan từ năm 2004 đến năm 2009. Đến ngày 25 tháng 7, những tài liệu này được phơi bày cho công chúng qua Internet và giám đốc Wikileaks cho biết còn 15,000 hồ sơ nữa trong thời gian gần đây hơn sẽ được đưa ra.

Những điều thú vị được qua các tài liệu này, bao gồm từ hoàn cảnh nguy hiểm cho binh lính Hoa Kỳ, sự khó khăn khi làm việc với các đội tác Afghanistan và khả năng đội phó của họ, cùng với những kẻ thù từ thời của các liên minh NATO, là những yếu tố khiến người ta nghi ngờ rằng chiến lược của Washington hiện nay khó có thể đạt được hiệu quả.

Những hồ sơ được tiết lộ cũng soi sáng thêm nhiều khía cạnh đen tối những không được công chúng biết từ trước đây như các chiến dịch của Lực lượng Đặc biệt Hoa Kỳ và hoạt động thành công hay thất bại của các máy bay không người lái. Những tiết lộ phiến toái đáng chú ý khác là từ những người dân.

Trong số những nội dung bị tiết lộ, vấn đề từ nay có lẽ là chuyển Pakistan và Afghanistan tấn công Taliban, từ Der Spiegel viết: “Những tài liệu đưa ra cho thấy các quan tình báo Pakistani là chủ yếu của một nhóm của Taliban bên ngoài Afghanistan.” Tờ báo này giải thích: “Các quan tình báo Pakistan tin rằng cho nhân viên của họ gặp gỡ theo luật của Taliban trong những cuộc họp bí mật để phân định chiến lược để phó với quân đội Mỹ như cách tổ chức những đội dân binh hay âm mưu ám sát các nhà lãnh đạo Afghanistan.” Tuy nhiên từ The Guardian cho rằng không có bằng chứng rõ ràng về sự hợp tác giữa tình báo Pakistan và Taliban, những người có bằng chứng về việc Iran giúp Taliban.

T The New York Times nh n xét: “Nói chung nh ng tài li u v a ti t l không mâu thu n v i nh ng thông báo chính th c v cu c chi n Afghanistan. Tuy nhiên trong m t s v , nh ng tài li u này cho th y quân đ i Hoa K đánh l c h ng công chúng qua nh ng thông cáo đ a ra. Ch ng h n vai trò c a L c l ng Đ c bi t trong nh ng chi n đ ch t i Afghanistan l n h n nhi u so v i nh ng gì đ c nói ra. Cũng có tài li u cho bi t m t tr c th ng Hoa K đã b b n h b i h a ti n t m nhi t trong khi thông cáo chính th c ch nói là b ng vũ khí lo i th ng.

M t gi i ch c chính quy n yêu c u không nêu danh tánh, nói là m t toán chuyên viên đang b t đ u xem xét và phân tích các tài li u này. Theo ông, ph i m t nhi u ngày m i có th k t lu n là t m ph ng h i cho an ninh qu c gia và n l c chi n tranh t i m c nào.

M t phát ngôn viên c a Ngũ Giác Đài, Geoff Morrell, nói trong ch ng trình “The Early Show” c a truy n hình CBS sáng Th Ba r ng vi c ph bi n nh ng tài li u y đã ti t l nhi u chi ti t v chi n l c cùng tin t c v m c tiêu c a Hoa K và đ ng minh, k c Pakistan, do đó đ m l i nguy hi m cho quân đ i Hoa K trên chi n tr ng Afghanistan.

T i tòa B ch c, Ph tá C v n An ninh Qu c gia Ban Rhodes, đ c trách truy n thông, cũng đ ng quan đ i m: “Chúng tôi m nh m lên án s ti t l nh ng tài li u m t b i nh ng cá nhân hay nh ng t ch c, vì hành đ ng này gây nguy hi m đ n sinh m ng các quân nhân Hoa K và ph ng h i cho n n an ninh qu c gia.”

B Qu c Phòng Hoa K cho bi t đang xem xét tại h i do s ti t l h n 91,000 tài li u quân s g m nh ng báo cáo chi n tr ng c a các đ n v ho t đ ng i Afghanistan trong 6 năm. Đây là ti t l l n nh t trong l ch s quân s. L c Quân Hoa K có trách nhi m chính trong cu c đi u tra v nh ng ai cung c p các tài li u tình báo cho trang web WikiLeaks. C quan an ninh L c Quân cũng s có quy n đi u tra quân nhân thu c các quân binh ch ng khác.

Đ i Tá Dave Lapan, m t phát ngôn viên Ngũ Giác Đài, t ch i bình lu n v các chi ti t trong nh ng tài li u b ti t l vì “dù đ c đ a lên Internet, ch a có nghĩa là đã đ c gi i m t.” Theo l i Lapan, m t c u phân tích viên tình báo quân đ i tên Bradley Manning đã b b t gi vì tình nghi chuy n đi nh ng thông tin m t, nh ng nh ng tài li u m i nh t có th do nh ng cá nhân khác đ c phép ti p c n t i m t m c nào đó v tin tình báo.

Julian Assange, giám đ c WikiLeaks, cho báo chí i London bi t là còn 15,000 h s n a s

đ c công b vì ông tin rằng hàng ngàn cu c t n công c a quân đ i M Afghanistan c n đ c đi u tra v s vì phạm t i ác chi n tranh. Nhưng ông cũng nhìn nh n rằng đ y m i ch là s ki n đ c báo cáo, ch a h n là hoàn toàn chính xác và th c h th nào còn ph i đ c xét x t tòa án.

Trong th c t v i Hoa k cũng nh các đ ng minh NATO mà Hoa K c n thuy t ph c tr n an v đ ng l i và t ng lai c a cu c chi n tranh Afghanistan, v t t l tài li u khi n ng i ta không kh i b ám nh khi so sánh v i tr ng h p Việt Nam g n n a th k tr c.

Tháng 6 năm 1971 khi h s m t Ngũ Giác Đài b t t l là 18 tháng tr c khi Hoa K d t khoát đi đ n quy t đ nh rút kh i quân kh i chi n tranh b ng vi c ký Hi p Đ nh Paris ngày 27 tháng 1 năm 1973. Li u ngày nay T ng Th ng Obama cu i cùng cũng s ph i ch p nh n m t gi i pháp t ng t a hay không v cu c chi n không l i thoát t i Afghanistan?

Tuy nhiên hai tr ng h p c a s t t l năm 1971 và năm 2010 có nh ng khác bi t v căn b n. H s m t Ngũ Giác Đài do nh ng thành ph n đ u nã trong gi i ho ch đ nh chính sách Hoa K so n th o và s t t l đã làm cho dân chúng Hoa K th t v ng vì b l a g t. Còn tài li u do Wikileaks đ a ra, dù v i m t con s r t l n, ch là nh ng h s , báo cáo, tin t c tình báo r i rác và c p th p, đ u cho có th m t vài chi t t tr c đây công chúng ch a bi t rõ ch không ph i là hoàn toàn không đ c hi u bi t. Do đó, không lo i tr nh h ng không tránh kh i c a s vi c phi n toái y trong th i đ i m t nh này, nh ng chính quy n Obama ch a h n đã lâm vào tình th b đ ng mà v n còn quy n ch đ ng đ tìm ph ng cách ch m đ t chi n tranh Afghanistan nh th nào, có đi u là c n ph i s m đi đ n quy t đ nh. (HC)